בס"ד

פרד"ס יהודה

עלון שבועי באידיש ע"י יהודה זבולון הלוי קליטניק

פרשת וירא תשפ"ז **גליון 859 [שנה י"ח]**

וואם מיינט נצבים עליו?

וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיַּרְא וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים נִצָּבִים עָלָיו וַיַּרְא וַיָּרָץ לִקְרָאתָם מִפֶּתַח הָאֹהֶל וַיִּשְׁתַּחוּ אָרְצָה: (יח ב) עס זענען דא עטליכע דיוקים אין פסוק, ערשטנס איז די באוואוסטע קשיא פון מדרש פארוואס שטייט צוויי מאל וַיַּרְא? אויך איז שווער וואס איז דער לשון שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים נִצָּבִים "עָלָיו" און נישט שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים נִצָּבִים? אויך איז שווער פארוואס דארף שטיין מִפֶּתַח הָאֹהֶל, שטייט שוין פריער וְהוּא יֹשֵׁב פֶּתַח הָאֹהֶל? נאר אברהם אבינו זעהט אז דער אויבערשטער האט ארויסגענומען די זון פון איר בייטל כדי מענטשן זאלן נישט קומען צו אים שטערן ווען ער איז קראנק, אבער וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיַּרְא ווען אברהם זעהט דריי מענטשן גייען אין אזא היץ מיט מסירת נפש און זיי קומען צו אים, האט ער געטראכט אז זיי דארפן עסען פאר זייערע משפחות און זיי זענען געקומען מיט מסירת נפש, האט אברהם געהאלטן אז זייער מסירת נפש איז גרעסער פון זיין מסירת נפש, דאס מיינט נִצָּבִים עָלָיו, זיי שטייען העכער פון אים, האט אברהם געהאלטן אז מִפֶּתַח הָאֹהֶל ער איז נישט אויף זייער מדריגה דעריבער וַיִּשְׁתַּחוּ אָרְצָה.

(אמרי יהודה הגה"צ ר' יהודה סג"ל ראזנער מסעקלעהיד)

ווי אזוי האבן די מלאכים אוים געהיילט אברהם?

וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיַּרְא וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים נִצָּבִים עָלָיו וַיַּרְא וַיָּרָץ לִקְרָאתָם מִפֶּתַח הָאֹהֶל וַיִּשְׁתַּחוּ אָרְצָה: (יח ב) עס איז דא די באוואוסטע קשיא פארוואס שטייט צוויי מאל וַיַּרְא ווען עס וואלט געקענט שטיין וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים נִצָּבִים עָלָיו וַיָּרָץ לִקְרָאתָם? נאר מען קען זאגן אז איין מלאך איז געקומען אויסהיילן אברהם, שטעלט זיך די שאלה מיט וואס איז ער געקומען אויסהיילן? נאר מען דארף זאגן אז דאס איז די זעלבע בחינה וואס עס שטייט אין גמ' (נדרים דף ח' ע"ב) חֵירְגָא דְיוֹמָא מַסְיֵא אז די שטראלן פון די זון היילט אויס, פרעגט תוס' ד"ה חֵירְגָא דְיוֹמָא מַסְיֵא: וואס פאר א רפואה האט די זון? נאר די רפואה איז אז מען קוקט אויף די זון ווערט מען אויסגעהיילט, זעהט מען אז עס זענען דא כוחות אז מען קוקט אויף דעם באקומט מען א רפואה, איז דאס אויך ווען די מלאכים זענען געקומען צו אברהם, וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיַּרְא ער האט געקוקט אויף זיי איז ער געווארן אויסגעהיילט און באקומען זיינע כוחות, דעריבער וַיַּרְא ווען ער האט געזען אז ער האט געהאט יעצט כח וַיָּרָץ לִקְרָאתָם איז ער געלאפן צו זיי מקיים זיין הכנסת אורחים.

(ימין משה הר' יוסף בנימין שמעונאוויץ תלמיד ר' שמואל סאלאנט)

פארוואס שטייט נישט ואקח פת לחם?

וְאֶקְחָה פַת לֶחֶם וְסַעֲדוּ לִבְכֶם: (יח ה) דא האט אברהם געזאגט אז זיין רצון איז געווען צו ברענגען ברויט צו די אורחים, אבער אין רש"י (פסוק ח) שטייט וַיִּקַּח חֶמְאָה: וְלֶחֶם לֹא הֵבִיא, אז מען האט נישט געבראכט ברויט, איז לכאורה א פלא אז דער אויבערשטער האט נישט געטאן דעם רצון פון צדיק? נאר מען קען דאס פארענטפערן מיט א דיוק: פארוואס שטייט "וְאֶקְחָה" פַת לֶחֶם און נישט "וְאֶקַּח" פַת לֶחֶם נאר עס שטייט אין ספר הכתב והקבלה פון הגאון ר' **יעקב צבי מעקעלבערג** (פ' חיי שרה) שטייט וַיִּקְרְאוּ לְרִבְקָה וַיֹּאמְרוּ אֵלֶיהָ הֲתֵלְכִי עִם הָאִישׁ הַזֶּה וַתֹּאמֶר אֵלֵךְ: (כד נח) זאגט רש"י וַתֹּאמֶר אֵלֵךְ. מְעַצְמִי, וְאַף אִם אֵינְכֶם רוֹצִים, וואס לכאורה וואס וויל רש"י דא זאגן וועגן רצון? נאר דא איז דער דיוק פארוואס האט רבקה נישט געענטפערט וַתֹּאמֶר אֵלֵךְ? נאר עס איז א חילוק צו עס שטייט א ה"א צום סוף פון וואלט, וויל ווען עס שטייט א ה"א מיינט דאס נישט א פעסטע החלטה, נאר א החלטה וואס וועגדט זיך אין עפעס, דעריבער זאגט רש"י זי האט געזאגט איך גיי אפילו איר זענט נישט מסכים, וויל אויב רבקה וואלט געווארט אויף זייער הסכמה וואלט זי געענטפערט אֵלֵךְ, דעריבער שטייט וַתֹּאמֶר אֵלֵךְ, א רצון מיט החלטה איך גיי אפילו איר זענט נישט מסכים, דאס זעלבע איז געווען ביי אברהם וואס האט געזאגט וְאֶקְחָה פַת לֶחֶם וויל דער רצון וועגדט פון נעמען פת, וועגדט זיך אין עפעס, און אויב שרה וועט נישט קענען באקן ברויט וועט נישט זיין פַת לֶחֶם, דעריבער האט ער נישט געזאגט "וְאֶקַּח" פַת לֶחֶם, וויל דעמאלט וואלט געמוזט זיין ברויט וויל דאס איז א רצון פון החלטה. (מכתם לדוד הגאון ר' דוד שפערבער)

שיינע דרוש אברהם האט אויסגעארבעט אלע זיינע אברים!

וַיֵּרָא אֵלָיו ה' בְּאֵלֹנֵי מַמְרֵא וְהוּא יֹשֵׁב פֶּתַח הָאֹהֶל כְּחֹם הַיּוֹם: וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיַּרְא וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים נִצָּבִים עָלָיו וַיַּרְא וַיָּרָץ לִקְרָאתָם (יח א–ב) עטליכע דיוקים זענען דא אין די פרשה, ערשטנס די קשיא פון מדרש דער כפל הלשון וַיַּרְא וַיַּרְא, אויך פון דא לערנט ארויס די גמ' (שבועות דף לה:) **גדולה הכנסת אורחין יותר מהקבלת פני שכינה**, וויל דא איז דער אויבערשטער געקומען מבקר חולה זיין אברהם, איז די שאלה אבער פון וואו האט אברהם דאס געוואוסט? נאר מען קען זאגן א שיינע מהלך דאס צו פארענטפערן, וויל עס שטייט אין הייליגן **ספר תפארת שלמה** אז אברהם האט אויסגעארבעט אלע זיינע אברים אז זיי קענען נאר טאהן דעם רצון הבורא, דעריבער האב איך געקלערט אז דאס איז פשט ביי די עקידה שטייט אז דער אויבערשטער הייסט שחטן יצחק און נאכדעם קומט א מלאך און זאגט נישט שחטן? נאר וַיִּשְׁלַח אַבְרָהָם אֶת־יָדוֹ וַיִּקַּח אֶת הַמַּאֲכֶלֶת לִשְׁחֹט אֶת בְּנוֹ (בראשית כ י) אברהם זעהט אז די הענט לאזן אים נישט שחטן האט ער פארשטאנען אז דער אויבערשטער וויל נישט ער זאל שחטן יצחק, ממילא דאס וואס דער מלאך הייסט אים איז געראטן, און מיט דעם האב איך מסביר געווען ביי לְךָ לְךָ מֵאַרְצְךָ, אז דער אויבערשטער זאגט אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַרְאֶךָּ אבער ער האט אים נישט מגלה געווען וואו צו גיין? נאר אברהם האט שוין געווואוסט אז זיינע פיס וועלן נאר גיין מיטן רצון ה', דאס זעלבע איז דא, אברהם רעדט מיט די שכינה, און ער איז מיט דביקות בה' און האט דרך ארץ, אבער וַיִּשָּׂא עֵינָיו, ווען פלוצלונג עפענט זיך זיינע אויגן פון זיך אליין און וַיַּרְא וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים און ער זעהט מענטשן, האט ער שוין פארשטאנען אז דער רצון ה' איז אז ער דארף גיין מקיים זיין הכנסת אורחים, און דעריבער וַיַּרְא וַיָּרָץ לִקְרָאתָם איז ער געלאפן, דאס קען זיין פשט אין מדרש וַיֵּרָא בַּשְּׁכִינָה אברהם האט געזען די שכינה איז מיט אים אבער וַיַּרְא בַּמַּלְאָכִים געזען די מלאכים, ווייסט ער אז ער דארף גיין צו זיי, איז יעצט גוט וואס שטייט וְאֶל הַבָּקָר רָץ אַבְרָהָם וַיִּקַּח בֶּן בָּקָר רַךְ וְטוֹב וַיִּתֵּן אֶל הַנַּעַר וַיְמַהֵר לַעֲשׂוֹת אֹתוֹ: (יח ז) וואס איז שווער אויב אברהם האט געהאט א נער וואס טוט דאס, פארוואס לויפט ער? נאר זיינע פיס האבן אליין אנגעפאנגען צו לויפן גיין דאס ברענגען און נאכדעם ביים גיין מאכן די בֶּן בָּקָר האט ער מרגיש געווען אז עס גייט נישט, דעריבער וַיִּתֵּן אֶל הַנַּעַר האט ער געדארפט דאס געבן צו זיין באדינער דאס צו מאכן. (שמח זבולון תשפ"ז)

הרה"ק ר' שלמה הכהן ראבינאוויץ זצוק"ל, דער חיליגער רבי פון ראדומסק דער "תפארת שלמה", איז געווען פון די נאנסטע און געטרייסטע תלמידים פון "סבא קדישא" פון ראדאשיץ הרה"ק ר' ישכר בער זצוק"ל, כאטש ער איז געווען א גאון אין תורה און א גרויסער חכם, האט ער זיך מבטל געווען פארן סבא קדישא, וואם האט אים אויף שטארק ליב געהאט און אים געשאצט, און האט אלעמאל געזאגט: "ר' שלמה ראדומסקער לערנט תורה לשמה!"

איינמאל, ווען ר' שלמה איז געקומען קיין ראדאשיץ, האט אים דער סבא קדישא אויפגענומען מיט באזונדערע התלהבות און געזאגט "גוט וואם דו ביסט געקומען, איך דארף אז דו זאלסט מיר העלפן מקדש זיין שם שמים אויף דער וועלט." ר' שלמה האט מסכים געווען, און דער סבא קדישא האט אריינגענומען ר' שלמה אין זיין צימער, און געהייסן דעם משמש רופן דעם "דייטשער איד", וואם דרייט זיך שוין עטליכע טעג אין ראדאשיץ, און דער משמש ווי אלע איינוואוינער פון שטאט האבן זיך געוואונדערט,: א "דייטשער איד" וואם גייט אן א באָרד און אן פאות, און אויך גייט נישט א אידישע מלבוש, וואם טוט ער דא אין חסידישער ראדאשיץ?

וועז דער דייטשער איד איז אריינגעקומען מיט זיין זון, האט ער געזאגט פאר די צוויי צדיקים אז ער געקומען בעטן א ברכה אויסהיילן זיין איינציגן זון, וואם איז ל"ע געווען טויב און שטום פון געבורטס אן, און ער האט צוגעלייגט: ער איז א גרויסער עושר אין דייטשלאנד, און זיין גאנצע עשירות איז אים גארנישט ווערט אז זיין איינציגסטן זון אוז טויב און שטום. האט אים דער סבא קדישא געענטפערט: "מיר דארפן נישט דיין גאלד און זילבער, מיר פארלאנגן פון דיר אז דו זאלסט אויף זיך מקבל זיין צו לאזן וואקסן דיין באָרד און פאות, דעמאלט זאגן מיר צו אז דיין זון וועט אויסגעהיילט ווערן ווי יעדער מענטש און וועסט זען וואונדער אז דער אויבערשטער איז דער 'וואם האט געגעבן א מויל צום מענטש'."

דער דייטשער איד איז געווארן בלאם און געבעטן: מען זאל פון אים פארלאנגען אלעם, אבער נישט דעם דאזיגע "בושה". ווייל ווי וועט ער קענען באווייזן זיין פנים אין זיין שטאט, וואו ער ווערט געערבטע צווישן די חשוב'סטע בירגער? ניין, ניין, דער פארלאנג איז צו שווער, דער סבא קדישא איז געבליבן בי זיינם, און דער איד האט געזאגט אז אין נאך צווי וואכן, איז ער גרייט צו לאזן וואקסן א באָרד מיט פאות, ווייל אינצווישן האט זיין שוועסטערס'ם טאכטער חתונה, און אויף די חתונה וועלן זיין הונדערטער חשוב'ע געסט, ווי קען ער, מיט א באָרד און פאות, טאנצן אויף דער חתונה?

די צדיקים האבן זיך נישט געקענט איינהאלטן פון געלעכטער וועז זיי האבן געהערט דעם "טעם" פון דעם דייטשער איד פאר דער פארשפעטיגונג, זיי זענען געשטאנען פעסט, און געזאגט "אדער דו לאזסט וואקסן דיין באָרד און פאות יעצט, און דאם קינד ווערט ווערן אויסגעהיילט, אדער עם בלייבט ווי ביז יעצט, אן א באָרד מיט פאות און אן א רפואה פארן קינד?"

דער דייטשער איד האט געטראכט און געענטפערט מיט טרערן: "וואם טוט מען נישט פאר אן איינציגן זון! איך בין גרייט אויף אלעם, אבי מיין זון זאל הערן און רעדן ווי יעדער מענטש, איך וועל לאזן וואקסן מיין באָרד און מיינע פאות פון יעצט אן." דער סבא קדישא האט אים געבעטן ער זאל בלייבן אויף שבת אין ראדאשיץ, "ביים שבת'דיגן טיש וועסטו זען די וואונדער פון אויבערשטן."

די שמועה אז שבת וועט דאם קינד פון דייטשער איד אויסגעהיילט ווערן, האט זיך צושפרייט איבער גאנץ ראדאשיץ, און הונדערטער מענטשן האבן זיך געשטראמט צום רבינם טיש פריטאג צונאכטם, עטליכע האבן פרובירט צו רעדן מיטן קינד, כדי צו פרובירן אויב ער איז טאקע שטום און טויב, אבער דאם קינד האט נישט געקענט הערן וואם מען רעדט, און האט אויך גארנישט געקענט ענטפערן.

פרייטאג צונאכטם ביים טיש, דער סבא קדישא זיצט אויבן אן און לעבן אים זיצט ר' שלמה פון ראדאמסק, צוזאמען מיט זיינע זין און די אויסגעקליבענע תלמידים, און לעבן אים שטייט דער שטומער אינגל, דער סבא קדישא מאכט קידוש און טרינקט רוב כוס, און ער בעט דער ראדאמסקער ער זאל מיט אים האלטן דעם בעכער, און ער ברענגט דעם בעכער צום מויל פון אינגל, און דער עולם האט זיך געשטופט צו זעהן, אבער דער סבא קדישא האט זיי אנגעשריגען און געבעטן מען זאל נישט שטופן דאם קינד, זאגט דער סבא קדישא צום קינד: "זאג נאך מיר: ברוך." "ברוך," זאגט דאם קינד, און זיין קול איז קלאר געהערט געווארן, אזוי האט ער נאכגעזאגט ווארט ביי ווארט די גאנצע ברכה: "ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם, בורא פרי הגפן."

דער דייטשער איד האט אויסגעבראכן אין א שטראם פון טרערן, פון גרוים צופרידנקייט און שמחה, ער האט געדאנקט דעם סבא קדישא פארן ווונדער וואם ער האט געטאן פאר זיינע אויגן, און פאר די הונדערטער חסידים האט ער צוגעזאגט אז פון יעצט אן וועט ער זיך פירן ווי א חסידישער איד, און ער האט געהאלטן זיין הבטחה, ער פלעגט קומען קיין ראדאשיץ מיט זיין זון, וואם איז אויך געווארן א חסיד, א סך מענטשן זענען געווען דערביי ביי דעם מופת, די מעשה האט זיך פארשפרייט איבער גאנץ פולין, און געווען באקאנט ביז די יארן פון חורבן, זיע"א. (נפלאות התפארת שלמה ר' אברהם שמואל צבי זילבערשטיין,)

הוצא לאור ע"י "עולם הספרים" מרכז העולמי לספרים שאינם בנמצא ולספרים עתיקים וכתבי יד צו פארקויפן

גארטל פון חיליגן טאהשער רבי $12000 זיין טישטאך פון שטענדער $6000 אך פרי תבואה ליסקא ב חלקים דפו"ר $800 פסק דין עם חתימת הגאון ר' יוסף ענגיל $7500 ייטב פנים דפו"ר חלק ב $600 זוהר דפום סלאוויטא ר' משה $18000 ספר צמח ה' לצבי דפו"ר יש דף הוספה $2800, רגל ישרה בני ישישכר $1800 סעט משניות טשערנאוויץ ת"ר תר"ז $2500, ספר צמח צדיק ויזניץ דפו"ר $1200 ספר אמרי ברוך ויזניץ דפו"ר $900 ספר אהבת ישראל ווייזניץ דפו"ר $700, הגדה פרי חיים שהשתמש בו בעל חלקת יהושע מביאלא $3000 ספר טורי אבן דפום ראשון עם חתימת הגאון רב שמעון לאנגסאם בעל שלמי רגלים על חגיגה אב"ד מעלין $1500 ספר מקצוע בתורה להגאון מפלאצק דפו"ר עם חתימה וחותמת הרה"ק ר' משה ירוחם מארגנשטערן בנו של הרה"ק ר' מנחם מענדל מקאצק זצוק"ל $2000 ספר פרשת דרכים דפום ראשון עם חתימת והנהות הגאון רב שלמה חכים בעל מלאכת שלמה שאלוניקי תרכ"ג וגם חתימת נכדו ר' דוד חכים $1000 סעט ערבי נחל שבירך ונתן הרה"ק מטאהש זצוק"ל לבחור שנבחן על סוגיא בש"ס עם אישור $800, זמירות שבת שבירך ונתן הרה"ק בעל מאור ישראל מסקולען תשע"ט לתומך $750, איסור והיתר פראג תקמ"ד עם חתימת וחותמת הר' עזריאל הילדסהיימער $650 איסור והיתר פראג תקמ"ד עם חתימת ר' חיים יעקב ב"ר יהודה דוב פינשטין שהיה שד"ר מצפת $600 איסור והיתר פראג תקמ"ד עם חתימת ר' אברהם יצחק ווינבערגער מקליינוואהרדין ובניו ותלמידו ר' צבי הירש בלום $700 ישמח משה שייך להרה"ק מטאש עם כתב ידו מעיר טאש עם אישור $10000 גמ' שלמד בו הרה"ק ר' איציקל מפשעווארסק $2500 דפו"ר קדושת לוי מהדורא תנינא תקמ"ו חסר השער ו6 דפים $4500 ספר מעבר יבוק זיטאמיר $2000 מכתב הרה"ק ר' מנחם מנדל מפביאניין הי"ד $1500 מכתב המנחת אלעזר עם ראשי הקהל לחתונת בתו עם ברכתו $8000, מכתב ארוך שנת תש"ז מאגודת ישראל ארה"ב מבקשים עזרה מאגודת ישראל לונדון עזרה חותמים אדמו"ר מבלאזוב, ר' אלי' מאיר בלאך, ר' שמעון שוואב, אלימלך טרעם ור' הענדעלם $3800 מכתב הרה"ק ר' יחזקאל מאוסטראווצא $1800 שו"ע יו"ד ח"ב וחו"מ ח"א סלאוויטא $3000 כל אחד, ספר אמרי יהודה מהגה"ק מסעקלעהיד עם ב' חתימות מהגאון ר' יחיאל מיכל הכהן פריעד בעל תורת יפה בנו של הגאון רב נתנאל בעל פני מבין $2000 ספר מטה משה ב' חתימות מהגאון ר' יחיאל מיכל הכהן פריעד בעל תורת יפה עם הגה $2000 מכתב הגאון ר' יונתן שטייף תש"א מבקש מר' יעקב רוזנהיים להציל $1800 ספר עם חתימת הגאון בעל חמדת שלמה והרה"ק ר' יעקב אדמו"ר מיעזוב בן הרה"ק מטשעבנאוו $3000 ספר אמרי אלימלך מהרה"ק ר' אלימלך מגראדזיסק זצוק"ל עם ההסכמות של הרה"ק ר' אברהם יעקב מסא"ג והמגיד מסטרימיסק מצב מלכות עם גליונות רחבים $1500

4403 - 16 Ave Brooklyn, NY 11204 USA ~ 718 - 438 - 8414 ~ 718 - 633 - 5500

Hours are 12 -7:30 Fri 11-1:30, To receive the pardes: pardesyehuda1@gmail.com or pickup in the store from Wednesday. website *www.seforimworld.com*,